

Openbare ruimte en terrassen

Notitie van de Wijkraad Binnenstad Haarlem, januari 2023

De gemeente Haarlem wil ruimte in de binnenstad voor de voetganger en voor de fietser. In de Gebiedsopgave Centrum 2023-2026 staat “dat er aandacht is voor stilstaande auto’s en andere obstakels op het fietspad/de stoep en het verbeteren van de geleidelijnen, zodat ook mindervaliden zich veilig en ongehinderd kunnen voortbewegen. Het centrum moet toegankelijker worden door tegengaan van de verrommeling van de openbare ruimte.” De burgemeester schreef op 7 juni 2022 aan KHN (horeca) Haarlem, dat de tijdelijk uitgebreide coronaterrassen worden beëindigd. “De ruimtelijke kwaliteit, de ruimte voor voetgangers en fietsers, de toegankelijkheid voor mensen met een beperking en de verkeersveiligheid geven hierbij de doorslag. Het is belangrijk dat de openbare ruimte zoveel mogelijk vrij is van obstakels en rustig oogt. De verkeersveiligheid is sterk gebaat bij meer ruimte op de trottoirs voor de voetgangers.”

De werkelijkheid is anders

De auto wordt in steeds meer straten geweerd. Maar helaas wordt ontstane ruimte onmiddellijk ingenomen door iedereen die de kans krijgt. In het voetgangersgebied rijden nog altijd veel auto’s, ook buiten de venstertijden, veel brommers en motoren, ondanks een verbod, en er is veel fietsverkeer. Er wordt op elke vrije plek geparkeerd, vaak door ondernemers op hun eigen stoep. Lukraak geparkeerde fietsen nemen veel stoepruimte in beslag, maar er staan ook volop scooters en motoren. Ondernemers zetten uitstallingen en terrassen neer waar ze maar kunnen. Al in 2015 hebben leden van de wijkraad een terrassenschouw gedaan (zie bijlage) en hun bezwaren kenbaar gemaakt. In coronatijd hebben ondernemers extra ruimte gekregen maar die geven ze niet of nauwelijks terug. 8 jaar later is de situatie voor voetgangers alleen maar erger geworden.

Terrassen zijn gezellig, zegt de horeca. Dat geldt vooral voor henzelf en voor bezoekers. Bewoners pakken ook wel eens een terrasje maar daarnaast willen ze in hun woonomgeving gewoon van a naar b kunnen zonder allerlei obstakels tegen te komen. Terrassen kunnen op de stoep in het voetgangersgebied want de voetgangers kunnen op de rijweg lopen, zegt de horeca. Dat klopt niet want er is ontzettend veel auto-, brommer- en fietsverkeer in het voetgangersgebied. Voetgangers hebben echt de stoep nodig. Als wij geen terrassen neerzetten, worden er fietsen geparkeerd, zegt de horeca. Dat klopt wel, want lege ruimte wordt sowieso ingepikt door iedereen die de kans krijgt, maar het is geen excuus. Ook fietsophopingen op de stoep moeten worden tegengegaan. De stoep moet gewoon leeg blijven zodat je er kunt lopen.

Haarlem is gewaarschuwd

Krantenbericht uit Amsterdam, NRC 8 sept 2022: *Maar sinds corona staat Het Lieverdje ingeklemd tussen de stoeltjes en tafeltjes van Hoppe en Café Luxembourg. Alleen de oplettende kijker ziet het beeld nog staan, tussen bloembakken en lichtsnoeren. De openbare bankjes zijn richting de straat gedraaid om plaats te maken voor de horeca. Wie nog van het Spui wil genieten betaalt nu een paar euro voor een stoel en een kop koffie. Fietsers, scooters en voetgangers vechten intussen om de ruimte op straat: van de stoep is weinig meer over.*

„De geschiedenis leert dat elke millimeter die door de horeca in beslag is genomen nooit meer wordt teruggegeven”, zegt Walther Schoonenberg, secretaris van de Vereniging Vrienden van de Amsterdamse Binnenstad (VVAB), terwijl hij van het Spui naar het Singel wandelt. Op de Heibrug blijft hij staan, wijzend naar de stoelen en tafels op de brugvleugel. „Waar het terras nu staat waren eerst parkeervakken. Op zich is het goed dat die auto’s daar weg zijn, maar de ruimte die vrijkomt wordt steeds gelijk weer vol gezet. Het is al erg genoeg dat voetgangers niet meer over de stoep kunnen lopen, maar je wordt zo ook verplicht om een drankje te bestellen als je aan de kade wilt zitten. “

Krantenbericht uit Rotterdam, NRC 3 nov 2022: Arjen van Veelen ziet iets anders. *„We staan hier op de frontlinie van de gentrificatie”, zegt hij. Het Middellandplein, zo heet het, is de afgelopen jaren veranderd. „Het was hier superdivers. Maar een ondernemer uit Amsterdam heeft eenentwintig zaken gekocht en maakt alles nu eenvormig. Zijn droom is om hier één grote horecazaak van te maken. In de zomer is hier al een groot terras. Daardoor verandert er iets essentieels. Een plein is een publieke plek. Een terras is een plek waar je moet betalen om er te zijn.”*

Voorbeelden uit Haarlem van hoe het niet moet:

- Kruisstraat, de drukste looproute richting het centrum. Stoepen staan vol terrassen, grote tonnen, driehoeksborden enz. Overigens ook veel fietsen en brommers. Kruising Kruisstraat-Nassaustraart staat vol tafels en stoelen waar nota bene nooit iemand zit.
- Kruisstraat, Zijlstraat, Koningstraat, Damstraat. Op de stoepen zijn gevelterrassen en eilandterrassen waartussen dan een looproute is. De ondernemers hebben zoveel terrasmeubilair gekocht dat ze het binnen niet meer kwijt kunnen en het dus maar altijd op straat zetten. In de winter zit er bijna niemand maar de terrassen nemen wel openbare ruimte in. Als er wel mensen op het terras gaan zitten, verschuiven ze een stoel, zetten een boodschappentas aan de ene kant en een kinderwagen aan de andere kant en kan er niemand meer langs.
- Klokhuisplein, ML en Van Beinum hebben het tot aan de rijbaan vol gezet en afgescheiden alsof het hun eigen grond is. Ontzettend druk punt met veel verkeer waar de voetganger wordt gedwongen de rijbaan op te gaan. Het terras kan makkelijk 2 meter terug gezet worden want nu staan de tafels heel ver uit elkaar en helemaal zuur is het dat er bijna niemand zit.
- Spaarne: De stoepen staan vol terras en andere obstakels, voetgangers moeten wel op het fietspad gaan lopen.
- Riviervismarkt: een slordige stapel tafels en stoelen hangt al maanden tegen de Grote Kerk aan. Spaarne: opgestapeld meubilair aan de waterkant. In de winter worden de meubels nauwelijks gebruikt maar ze nemen wel openbare ruimte in beslag.

Wat wil de wijkraad:

- Voldoende ruimte voor de voetganger, ook met rolstoel of kinderwagen, op het trottoir. De voetganger moet niet gedwongen worden om op de rijbaan of het fietspad te gaan lopen.
- Eilandterrassen alleen op de pleinen, niet in de straten.
- Terrasmeubilair van de straat of opgestapeld tegen de eigen gevel na sluitingstijd. Het aanschaffen van heel veel terrasmeubilair door de horeca mag niet als excuus gebruikt worden om het allemaal maar op straat te laten staan.
- Geen terrasweer? Dan ook geen grote terrassen. Van oktober tot april is een klein terrasje tegen de gevel voldoende. Terrasmeubilair moet dan van de straat. Geen slordige stapels terrasmeubilair op allerlei plekken in onze mooie stad.
- Terrassen zijn niet het enige probleem voor de toegankelijkheid maar dat is geen reden om dat probleem niet aan te pakken. Daarnaast moet ook worden opgetreden tegen andere obstakels.